

XXVII. ÉVFOLYAM 6. SZÁM 2017.

ZeneSzó

A MAGYAR KÓRUSOK, ZENEKAROK ÉS NÉPZENEI EGYÜTTESEK
SZÖVETSÉGE - KÓTA LAPJA

*“Vocem iucunditatis
annuntiate...”*

"A VIDÁMSÁG HANGJÁT HIRDESSÉTEK..."
VII. VÁCI NEMZETKÖZI GREGORIÁN FESZTIVÁL 2017.

cantemus

XII. CANTEMUS NEMZETKÖZI KÓRUSFESZTIVÁL

Magyarország - Nyíregyháza

KÓRUSFESZTIVÁL

2018. augusztus 16-20.

**KARVEZETŐI MESTERKURZUS
SZABÓ DÉNES VEZETÉSÉVEL**

2018. augusztus 15-21.

**FESZTIVÁLKONCERTEK
FOLKLÓR EST A VÁROS FŐTERÉN
MINŐSÍTŐ VERSENY
TEMLOMI KONCERTEK
GÁLAKONCERT
NAGYSZABÁSÚ ÖSSZKAR
TÁNC HÁZ
JÓ HANGULAT ÉS TARTALMAS
SZABADIDŐS PROGRAMOK**

A Nyíregyházi Cantemus Kórus több évtizedes világjáró tevékenysége során szerzett kórusbarátságai adták az ötletet 22 évvel ezelőtt az első Cantemus Fesztivál megszervezéséhez. Miért ne teremtsünk Nyíregyházán lehetőséget a találkozásra régi és leendő barátaink és a kórusmuzsika barátai számára? A Nyíregyházi Cantemus Kórus és a Kodály Zoltán Általános Iskola ezért nyitja meg kapuit ismét a világ minden tájáról érkező gyermek, ifjúsági és felnőtt kórusok előtt a XII. Cantemus Nemzetközi Kórusfesztivál keretein belül.

Jelentkezési határidő: 2018. január 31.

További információk: www.cantemus.hu

Fesztivál jelentkezési lap: <http://www.cantemus.hu/fesztival/hu/content/fesztival-jelentkezési-lap>

Mesterkurzus jelentkezési lap: <http://www.cantemus.hu/fesztival/hu/content/mesterkurzus-jelenkezési-lap>

Kapcsolat: mail@cantemus.hu, tel: +36 42 508708

"A vidámság hangját hirdessétek..." (Gergelyné Kovács Mária)	3-6. oldal
Kicsinyek Kórusainak XIV. Országos Fesztiválja Kaposvárott (Hraschek Katalin)	7-8. oldal
Éneklő Ifjúság - Győr 2017. 04. 27. (Takács László)	9. oldal
Kodály emlékhangverseny Sopronban (Hartyányi Judit)	10. oldal
V. Keszthelyi Dalünnep (Kertész Attila)	11. oldal
"Éneklő Ifjúság Díszhangverseny" a Tolnai megyeszékhelyen (Naszladi Judit)	12-13. oldal
A hitelesség illúziója - Multikult (Kocsis Klára)	14. oldal
NépZeneSzó Ünnepi köszöntő - 45 éves az Isaszegi Asszonykórus (Dr. Gerzanics Magdolna)	15-16. oldal
"140" Szigetvár "60" - 60 éves a szigetvári Tinódi Vegyeskar (Kertész Attila)	16-17. oldal
Balaton kórustábor 2017 (Nagy Márta)	18. oldal
Egy kis technika... 129. (Dr. Bruckner Adrienne)	18-19. oldal

Hátlap: XII. CANTEMUS NEMZETKÖZI KÓRUSFESTIVÁL - NYÍREGYHÁZA 2018

FELHÍVÁS

MAGYAR KÓRUSOK NAPJA
DECEMBER 16.

„A MAGYAR KÓRUSOK NAPJA –2017.”

A KÓTA meghirdeti a Magyar Kórusok Napját! Csatlakozz te is kórusoddal!

ÜNNEPELJÜNK EGYÜTT!

Mit kell tenned?

Szervezz 2017. december 16-i hétvégén (15-17), Kodály születésének napja alkalmából kórushangversenyt, akár magad, akár másokkal együtt! A hangversenyen minimálisan egy Kodály-műnek el kell hangzania, ez a kórusműveken kívül lehet hangszeres mű vagy zongorakíséretes népdalfeldolgozás is. Amennyiben lehetőségetek van rá, énekeljétek a közönséggel együtt is közösen egy népdalt, vagy akár karácsonyi éneket. "Legyen a zene mindenkié!"

Regisztrálj az „mkn20171216@gmail.com” e-mail címen az eseményre, feltüntetve a tervezett programot. A KÓTA visszaigazolása után hirdesd koncertedet úgy, hogy ez a hangverseny a „KÓTA Magyar Kórusok, Napja 2017 rendezvénysorozatának része”. Készíts felvételt a koncerten és küldd el a KÓTA számára.

Mit ajánlunk mi cserébe?

A jelentkező kórusok listáját a KÓTA honlapján és facebookos oldalán közzé teszi.

A sikeresen lebonyolított koncert után a KÓTA oklevelet küld a résztvevő kórusoknak, amellyel igazolja, hogy az eseményen résztvettek.

A koncert utáni hetekben a legjobban sikerült koncertvideókat a KÓTA internetes oldalain közkinccsé teszi, segítve ezáltal az énekkar még szélesebb körű megismertetését.

A programot is tartalmazó regisztráció beérkezésének határideje meghosszabbított határideje:
2017. október 25.

ZeneSzó

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége - KÓTA - lapja XXVII. évfolyam.

A szerkesztőbizottság elnöke: Márkusné Natter-Nád Klára

Tagjai: Kéry Mihály, Kocsis Klára, Ruthner Judit, Vajna Katalin Főszerkesztő: Vadász Ágnes

A szerkesztőség címe: 1011. Budapest, Szilágyi Dezső tér 6. I. em. 4. Tel.: 225 3713, E-mail: kota@kota.hu Postacím: 1537 Budapest, Pf. 406

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. A szerkesztőség fenntartja az írások szellemét és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.

A szerkesztőség írásbeli engedélye nélkül a lapban közölték nem használhatók fel.

Kiadja: A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége - KÓTA. Felelős kiadó: Vadász Ágnes főtítkárs

A lap a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg.

Előállítja: Gál Béla 2112 Veresegyház, Fő út 84. E-mail: asreklam@gmail.com Tel.: (+36-30) 250-2416 HU ISSN 1215-0436

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletága 1008. Budapest, Orczy tér 1. Előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknel.

E-mail: hirlapelofigetes@posta.hu Faxon: (06-1) 303-3440 További információ: (06-80) 444-444

Egy példány ára 300,- Ft Előfizetési díj egy évre 3000,- Ft (10 szám)

nka
Nemzeti Kulturális Alap

„VOCEM IUCUNDITATIS ANNUNTIATE.... „

„A VIDÁMSÁG HANGJÁT HIRDESSÉTEK...”

Beszámoló a 2017. július 6 -9. között megrendezett VII. Váci Nemzetközi Gregorián Fesztiválról

A Fesztivál résztvevői „merítkezhetnek az énekhang szépségében... Találkozhatnak és táplálkozhatnak Isten énekelt igéjével. Részesülhetnek ennek az éneknek csodálatos, vonzó és átalakító erejében, és megtapasztalhatják a belső tisztaságnak, örömmel, összeszedettségnek és emelkedettségnek azt a sajátos állapotát, amit csak a gregorián ének képes létrehozni.” – olvasható a műsorfüzet bevezetőjében.

Ezek a szép ígéretek bennem és sok más gregorián rajongóban megvalósultak. Szeretném örömeimet megosztani a kedves olvasóval, ami hang nélkül fehér papíron fekete betűkkel szinte lehetetlen. Mégis megpróbálom, hogy újabb barátokat szerezzek ennek a nagy kincsnek, egyházunk anyanyelvének.

A négy nap eseményei dióhéjban:

- nyitó és záró püspöki szentmise
- énekes zsolozsma kilencszer
- 24 schola koncertje 12 alkalommal
- hat ismeretterjesztő előadás

olyan hiteles tudósoktól, akik az élő liturgikus gyakorlatban teszik közkinccsé kutatásaik eredményeit. E gazdag eseménysor felváltva Vác öt templomában és két előadótermében zajlott (nem szólva a kihelyezett programokról, amelyeken én nem vettem részt).

Először az előadások megszívlelendő gondolatait ismergetem.

Dr. Barsi Balázs ferences hitszónok, teológiai tanár és író a Credo Házban tanított a gregorián ének lelkiségéről. Megjegyzem, hogy évek óta sokszor hallottam Balázs atyát. Az esetek többségében nem muzsikuskhoz szólt, mégis minden beszédét áthatja az a kodályi axióma, hogy „*teljes lelki élet zene nélkül nincs*”. – Miért jó, ha gregoriánt éneklünk? – Mert visszavezet a gyökerekhez, segít megragadni a lényegét, értékkel tölti meg lelki életünket. A lelki élet = vita spiritualis nem pszichologizálás, hanem a Szentlélek hatásának befogadása és kisugárzása. Mi más lehetne ennek éltető tápláléka, mint a gregorián ének, ami szövegében-dallamában sugalmazott. (Az éneklés szüneteiben pihenjünk meg a Gregorián Társaság emblémáját szemlélve: Nagy Szent Gergely pápa vállal a Szentlélek galamb képében.)

Balázs atya további számtalan értékes gondolatából még a kórusruháról mondottakat szeretném kiemelni: tekintsük az isteni Ige ruhájának! Olvassuk el ezzel kapcsolatban Lukács evangéliumából Urunk színeváltozásának jelenetét, és Szent Pál tanítása szerint öltözzünk Krisztusba! Buzdítást kaptunk Bonhoeffer (német evangélikus vértanú lelkész), XVI. Benedek pápa és Hanula Gergely (nyelvész, akadémikus, református lelkész) olvasására.

Dr. Sztankó Attila (a Harmat Artúr Kántorképző gregorián tanára, a Gregorián Társaság vezetőségi tagja, zebegényi plébános) előadását nehéz röviden visszaadni. A Fesztivál mottójául választott introitust vetítette ki, ahogy az az ein-

edelni kódexben található. E neumák az emelkedésre, a nehézkedés leküzdésére készítetnek. Sztankó Attila szemléletére jellemző, hogy a Szentírás elmélyült ismerete mellett nagy jelentőséget tulajdonít a szimbólumoknak. A szimbólumok jelen vannak a dallamban, a hangnemben ugyanúgy, mint a középkori templomok kőfaragványában, vagy például a fel-támadt Krisztus ókori ábrázolásában: Orfeuszként hárfázó ifjú alakjában láthatjuk a Callixtus katakombában. – A jó pap holtig tanul, és sokféle módon gazdagíthatja, inspirálhatja a rábízottakat.

A Münchener Zeneművészeti Főiskola gregorián és egyházi ének tanára, a München-Feisingi Érsekség Főegyházmegye zeneigazgatója, **Stephan Zippe** előadása (a Piarista Gimnázium Díztermében) felölelte a gregorián írásbeliség és történeti kutatás mintegy nyolcszáz éves útját, különös tekintettel az Editio Medicea-val (1614) kezdődő hanyatlásra, majd az 1833-ban indult restaurációra, amelyet a kitűnő solesmes-i bencés tudós **Dom Guéranger** kezdett. A szemiológia (a középkori kódexek zenei jeleinek tudományos kutatása és értelmezése) Eugene Cardine munkásságának, római mesteriskolájának köszönhetően alakult ki és vált a XX. század közepétől egyre szélesebb körben ismertté. Az előadói gyakorlat szempontjából fő kérdés a szövegritmus és a hangok, hangcsoportok viszonya. Mi hova vezet? Hol van feszültség, hol van nyugópont? Mi meddig tartson? Hogy hangozzék egy melizma attól függően, hogy kezdő, belső vagy befejező-e? Mindezt vetítve, énekelve ékes német nyelven kaptuk, **Sztankó Attila** fordította.

Dr. Ferenczi Ilona (az MTA Zenetudományi Intézetének főmunkatársa, egyetemi docens) „Kedves Testvérek!” megszólítással teremtett meleg, szeretetteljes légkört. Előadásának lényegét az első mondatában megfogalmazta: a gregorián énekelhető különféle nyelveken, így magyarul is. Megjegyzem ebben a szellemben készült – sok könyvtári kutatás és népzenei terepmunka után – az Éneklő Egyház (1985. Szent István Társulat). A következő gregorián fesztiválon mutassuk be, mint hungarikumot. Visszatérve Ferenczi Ilona előadásához elmondta, hogy az 500 éve kezdődő reformáció, főleg Luther és az evangélikusság a katolikus anyag nagy részét nem vetette el, csak lefordította németre, magyarra, szlovákra, stb. Röviden ismertette a magyar evangélikus énekeskönyvek tartalmát, és azok forrásait, összefüggéseit:

- Psalterium Strigoniense 1515 Velence (forrás)
- Huszár Gál énekeskönyve 1560-61 Debrecen
- Huszár Gál énekeskönyve 1574 Komjáti
- Szilvás-Ujfalvi Imre: Keresztyéni énekek 1602 Debrecen
- Eperjesi graduál 1635 (kézirat!) (amely a Musicalia Danubiana sorozatban modern kiadásban megtekinthető)
- Evangélikus énekeskönyv 1982

Énekelve bemutatott néhány szép latin gregorián tételt magyar változatával együtt. Kiemelte: a magyar gregorián

értékeit latin ősétől örökölte. Az 500 éves törekvés ma is aktuális. Előadását szakaszonként németül megismételte. Sok előadó tanulhatna tőle szép hanglejtést, helyes hangsúlyozást, beszédritmust.

Sapszon Ferenc – mint mondotta – nem tudós, nem kutató, hanem gyakorló muzsikus, tanár, előadóművész. (Kossuth-díjas karnagy, a Magyar Művészeti Akadémia tagja, a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola alapítója és művészeti vezetője, a Gregorián Társaság elnöke) Tapasztalatait, előadói elveit, könnyed, időnként humoros formában osztotta meg velünk. Mindjárt az elején: – Hogy énekeltek a középkorban? – Nem tudjuk. Ezzel be is fejezhetem az előadást. Mégis szedjük össze, milyen ne legyen és milyen legyen a gregorián éneklés. Utal a XIX. századi önkényes elméletekre: két szélsőség a ritmizálás (longa, brevis, semibrevis...) és az ekvalizmus (minden punctum azonos ideig tart).

A solesmes-i reform véget vet a lassúságnak. Az áhítat nem azonos az unalommal. Napi hat óra énekes imádság kialakítja az egészséges előadásmódot. Kerülendő minden túlzás, hirtelen változás ritmikában, hangsúlyozásban, dinamikában, tempóban. Kevés támpont van, de ami van, azt vegyük komolyan! Legfontosabb a helyesen kiejtett, értett, szíven átmelegített SZÖVEG. A kottaképből, a neumákból következtessünk az eredeti üzenetre.

Általános tanácsok:

- nincs álló hang
- lebegjen, szárnyaljon
- nem a legmagasabb a leghangosabb
- szünetek és hangok időtartamának rangsora, aránya
- ha szemléletileg hibátlan, nem biztos, hogy megérint

rint

Legyen imádság, szívünk egyezzen a kimondott szóval!

Dr. Fodor Gabriella háromféle szereplését (előadás, zsolozsma, koncert) együtt méltatom, ezzel rátérek a Fesztivál legnagyobb részét kitevő éneklés ismertetésére. Ő a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézet adjunktusa. A pálos rend (az egyetlen magyar alapítású szerzet, alapítója **Boldog Özséb**) zenei hagyományait kutatja, de mást is: előadása a Santiago de Compostela-i Codex Calixtinus kottás anyagáról szól. II. Calixtus pápa adta a máig híres zarándokhelynek a Szent Jakab-szent évek kiváltságát, ezt követően 1150-1180 között készült a kódex. Tartalmaz a búcsújárással kapcsolatos körmeneti énekeket, miséket, zsolozsmákat. Ezen belül egyedi és általánosan használt – de Szent Jakabra alkalmazott – tételeket, a közismerthez képest elhangolt, tropusokkal bővített részeket, a korai többszólamúság érdekes példáit. Ezek közül az előadó által vezetett **Schola Sancti Pauli** többet bemutatott.

Ők végezték a Fesztivál folyamán az első zsolozsma szolgálatot, a csütörtöki sextát a Barátok templomában. A latin bevezetés és himnusz után magyarul zoltároztak. Kár, hogy nem volt vetítve, vagy kiosztva: sokan be tudunk volna kapcsolódni. Utána – kérdésemre – elmondták, hogy így is tervezték, sajnálták, hogy nem valósult meg.

Koncertszereplésükre vasárnap délelőtt került sor a Piarista Gimnázium Dísztermében. A Czestochowai Pálos Gradualéból énekelte a két férfiből és öt nőből álló lelkes, fiatal együttes. Különleges erényük a melizmák megkülönböztetése (kiemel vagy díszít): a gyorsak peregnek, gyöngyöznek, de ez

a futás nem megy a tisztaság rovására.

Nézzük sorjában a többi énekes eseményt.

Csütörtök délután a **Schola Cantate et Iubilate** nőna imaórát énekelte végig latinul. A zoltár-antifonákba és a doxológiába be lehetett volna kapcsolódni, ha ...

A koncertek célja a karácsonyi ünnepkör mise-propriumainak (változó részeinek) megismertetése volt. Ezen kívül minden együttes előadta a Vocem iucunditatis Húsvét 6. vasárnapi introitust. Ennek megfelelően az első koncert – a Fehérek (domonkosok) templomában – Advent I. vasárnapjától a III-ig terjedt. Az elsőt a szép fehér ruhás **Schola Gregoriana Budapestinensis**től hallottuk az örökifjú **Béres György** vezetésével a tőlük megszokott finom hajlékonysággal.

A másodikat a Dél-Korea-i **Pueri Cantores of Daegu** angyali magas hangon énekelte (a nekünk szokatlanul magas belőlük természetesen árad). Mindent fejből! Lenyűgöző volt!

Advent harmadik vasárnapját a **Cantate et Iubilate** énekelte **Sapszon Ferenc** vezetésével. Élő, finom tempóingadozások, alig észrevehető erősítés-halkítás, a záróhang „belevész” a csendbe, ahogy Nádasi Alfonz tanította.

Este 9-kor a Piarista templomban matutinum volt hat gödöllői premontrei szerzetes vezetésével. Kiosztották a kottás, latin szövegű éneklapokat és bíztattak a részvétellel. Igyekeztünk is a gyenge világítás és a gyenge latin tudás ellenére. Üdítő volt a három részletben magyarul énekelte Szent Ágoston tanítás.

A második nap, péntek laudessel kezdődött a Piarista templomban a **Schola Gregoriana Assisiensis** szolgálatával. Kiemelkedően szép a himnusz tagolása: két sor egyben, középen nagyobb szünet, de nem gépies, versszakonként a szöveg kívánalma szerint változik.

A hallgatóságban kitűnt a koreai gyerekcsoport egyforma rózsaszín pólójában, laza lófarokba fésült hajával. Amikor szerepeltek gyönyörű selyem köpenyben, szorosan befőtt hajjal jelentek meg. A óra végeztével akusztikai próbát tartottak. Vezetőjük, **Catharina Kim** nővér járkált (nyilván a hangzást figyelte), néha rájuk nézett, egy apró mozdulattal instruálta az egyébként „önjáró”, tökéletesen működő kórust. Nagy tapsot kaptak.

Sexta következett a **Schola Gregoriana Budapestinensis** szolgálatával a Liturgia Horarum és a hivatalos magyar fordítás szerint. (Erről Barsi Balázs kifejtette véleményét. Reméljük, ez csak átmenet.)

Délután hangzott el a második koncert a Barátok templomában. Advent IV. vasárnapjának propriumát az ír **Schola Gregoriana Maynooth** énekelte.

Vezetőjük **Darina McCarthy**. Hat nő királykék köpenyben. Kis „rángatás” előfordult, de örömteli, szárnyaló énekük magával ragadta a hallgatóságot.

Másodikként a Karácsonyi Vigília-mise tételeit a **Schola Cantorum** (Németország) adta elő **Stephan Zippe** vezetésével. Furcsállottam, hogy német létükre olaszosan ejtették a latint. Önmagában ez se nem jó, se nem rossz, csak azt sajnálom, hogy nem kapcsolódnak saját hazájuk egyházi hagyományához. Egyébként gyönyörűen énekelnek. Számomra kiemelkedő volt a „Vocem iucunditatis”, „Ad extremum terrae” extrém magas szakaszának előkészítése, lebegtetése

és levezetése. A liquescens hangok gondos, az egészbe belesimuló ejtése is csodás.

A **Voces Gregoriana Cassovienses** *Ján Velbaczky* vezetésével énekelte az Éjféli mise változó részeit. Hölgyek nagyon elegáns (nagyon) fekete koncertruhában: szép, de nem liturgikus. Minden tételben más volt a szólista, így megtudhattuk, hogy miből állt össze a szép közös hangzás: eltérő, egyedi, de jól képzett hangokból. Néha túl hosszúak voltak a pausa minimák – talán nagyobb visszhanghoz vannak szokva?

A harmadik koncerten, amely a Fehérek templomában volt este, nem voltam jelen. Ezen hangzott el a Pásztorok miséje, Karácsony ünnepi miséje és a Szent Család ünnepének propriuma, amelyet a **Schola Antiqua** (Madrid), a **Schola Gregoriana del Pontificio Istituto di Musica Sacra** (Vatikán) és a **Capella Gregoriana** (Tokio) adtak elő.

A szombat reggel laudessel kezdődött a piarista templomban a magyar **Schola Academica** vezetésével. Végig latinul, Visitatio ünnepére, azaz Sárlos Boldogasszony tiszteletére a Pozsonyi Antifonáléból. A zsolttárok egy része Lassus szerint több szólamban hangzott el. Mivel kiosztották a szöveget, szívesen bekapcsolódtunk volna, de nem lehetett, mert a psalmodia nudában férfi-nő váltakozást alkalmaztak. A nép bevonása szempontjából előnyösebb az előénekes-mind váltakozás.

A program délben sexta imaórával folytatódott a Barátok templomában a norvég **Consortium Vocale** Oslo szolgálatával. Vezetőjük *Alexander Marcus Schweitzer* aki a hat evangélikus énekes férfi között állt a félkör közepén. Kevés, indokolt mozdulattal segítette a nagyon rendezett, összeszedett, természetesen zengő éneket. Mindenkinek jutott hozzáillő szóló feladat.

Utána rögtön a negyedik koncert kezdődött. A **Schola Resupina** Bécsből érkezett, vezetőjük *Isabelle Köstler* a sárgapiros ruhás együttes széléről irányított. Gyönyörű, képzett hangok, minden tételben más szólózott. Szépek voltak a kiszélesített melizmák, ám a lezárás ehhez képet túl rövid volt. A Karácsony utáni II. vasárnap anyagát énekelték.

Másodikként szerepelt a **Schola Gregoriana Assisiensis** Szűz Mária, Isten Anyja, azaz Újév napjának propriumával. Erőteljes férfihangok egy XXI. századi Szent Ferenc által inspirálva, kordában tartva. Minden szó fölösleges, magával ragad, fölemel.

Ezután következett *Tóth Márton* az **Exsultate Cantores**-szel, amely a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola tíz kiváló fiútanulójából áll. Megkérdeztem: 9-11 osztályosok. Előadásmód, hangszín tekintetében megállták a helyüket az előttük szerepelt meglett férfiak után. Csak gratulálni lehet. Legyünk büszkéek rájuk.

Szombat este lett kerek a karácsonyi ünnepkör Urunk megkeresztelkedése és Urunk bemutatása, azaz Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe énekeinek megszólaltatásával, amit a Sapszon Ferenc együttese, a **Schola Cantate et Iubilate**, valamint a norvég **Consortium Vocale** Oslo szólaltatott meg.

Ezután, a koncert második részében a gregorián ének, mint a többszólamú vokális kultúra alapja és ihletője szólalt meg. Az ír együttes a Codex Callixtinusból énekelt szemelvényeket, azután a **Schola Academica** következett, akik szépen illesztették műsorukat a Fesztivál koncepciójához: Gyertyaszentelő tiszteletére írt többszólamú kórusműveket

válogattak *Schein*, *Byrd*, az *Anna Hansen Schuman* kódex, Lassus, Porta, Gibbons és egy ismeretlen szerző tollából.

Sapszon Ferenc összevonta a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola együtteseit, így énekelte a Cantate, Iubilate et Exsultate Cantores. Durufle Négy motetta gregorián témákra című ciklusát két Thallis mű keretezte.

Ezen a koncerten sem voltam jelen, de ismerőseim szuperlatívuszokban beszéltek róla, ámbár megjegyezték, hogy kissé hosszúra sikerült. Annak viszont külön örültek, hogy Sapszon Ferenc „beengedte” kórusába a hallgatóságot: a Durufle motetták gregorián dallamát bevezetésekképpen közösen énekelték.

Vasárnap, a Fesztivál utolsó napján a Piarista templomban tertia hangzott el, az **Exsultate Cantores** szolgálatával.

Ezt követte a hatodik koncert a Piarista Gimnázium Disztermében, amelyet a Váci Székesegyházi Kórusiskola **Gaudia Scholája** nyitott meg, Kicsi és még kisebb gyerekek két kedves pedagógussal *Verbay Zsuzsannával* és *Zsolttal*, akik nem dirigálják, hanem, mint nagyobb testvér, bátorítják őket. Ígéretes: várjuk és kívánjuk a további örömeiket.

A szolnoki **Schola Veritas Szabóné Polgár Edit** vezetésével különböző korú férfiaktól és nőktől áll. Lelkes, jól felkészített amatőrök, akiket boldoggá tesz az éneklés.

A *Sirákné Kemény Kinga* vezette **Schola Gregoriana Di-odiensis** emlékezetes piros köpenyben a Magyar Napló kiadásában megjelent Szent László király énekgyűjteményből válogatott. Szép megoldás volt a versszakonkénti, néhány nyugodt léppel megoldott gyarapodás a szólótól a teljes együttes megszólalásáig. Hangjuk egészségesen telt, előadás-módjuk izléses.

A **Szent Ignác Jezuita Szakkollégium Scholáját Ruthmer Judith** irányította. Igényesen, szépen kidolgozott introitust és communiót adtak elő. A tartalmuk sem könnyű. „Ha a vétkeket számon tartod...” és „Vedd el tőlem a gyalázat...” majd a szolmizáció szótagjait rejtő híres Szent János himnuszt hallhattuk.

Nem felejtjük az isaszegi **Gaudium Carminis** női schola tíz énekesének szép sötétkék, fehér galléros ruháját és gondosan kimunkált imádságos énekét. Virágvasárnap és Mennybemenetel (Áldozócsütörtök) énekeiből állították össze műsorukat. *Surmann Mária* kitűnő munkát végez.

A pécsi Schola Sancti Paulit már méltattam. Nevüket Boldog Özséb példaképéről, az egyiptomi Remete Szent Pálról vették.

Végül, de nem utolsó sorban megemlékezem a Nyitó és Záró Szentmiséről. A Nyitó Mise a Barátok templomában volt, a bevezető ének előtt a bevonulásra a Veni Sancte himnuszt énekeltük. Dr. Beer Miklós váci Megyés püspök mutatta be, aki a Fesztivál fővédnöke is volt. Orgonált *Harmath Dénes*.

A befejező Te Deumos mise a Székesegyházban volt, főcelebránsa *Dr. Ternyák Csaba* egri érsek, ezen *Stephan Zippe* orgonált. Mindkét orgonista maga is énekes, illetve szkolavezető, amellet nagyszerű hangszerjátékosok abszolút hallással és improvizációs tudással megáldva. Nagyszerű volt, ahogy bevezették vagy folytatták az éneket. Az ordináriumot (a mise állandó részeit) mindenki énekelte, a propriumot a scholák felváltva. A bekapcsolódást és a szöveg értését a kivetítés segítette mindkét misén. Ünnepléses, méltóságteljes

volt a beöltözött scholák vonulása, az oltár közelében való rendezett elhelyezkedése, Szépen felelt egymásnak a latin-magyar-angol nyelv. Isten fizesse a püspök atyák tanítását.

Mindenképpen meg kell említenem, hogy Vác templomai szinte már kicsinek bizonyultak, akkora volt az érdeklődés minden programra. A padok és a pótszékek megteltek, sokan állva hallgatták végig a koncerteket.

Köszönjük a Fesztivált, amely immár hetedszer tette Vácot a gregorián ének fővárosává. Köszönjük a sok névtelen segítőnek, akik önkéntesként rengeteg időt és energiát fektettek abba, hogy a vendégek jól érezzék magukat, és a betévedők is ott ragadjanak. De mindenképp előtt és főleg **Béres Györgynek**, aki a gregorián éneket fáradhatatlanul terjeszti, sok emberrel megszeretteti. Ő a Nemzetközi Gregorián Fesztivál alapítója, és 90. évében művészeti vezetője.

Isten áldja életét, munkásságát!

Gergelyné Kovács Mária

KICSINYEK KÓRUSAINAK XIV. ORSZÁGOS FESZTIVÁLJA

KAPOSVÁROTT

Tizennegyedik alkalommal adott otthont Kaposvár a fenti fesztiválnak 2017. május 13-án. A konkrét helyszín a Munkácsy Mihály Gimnázium volt.

A meghívó kedves megfogalmazása szerint „szerepettel hívja az érdeklődő, zeneszerető lakosságot” a *Zenekedvelők Egyesülete és a Kodály Zoltán Központi Általános Iskola*.

A Kicsinyek Kórusai Országos Fesztiváljának megálmodója és sok munkával létre hozója **dr. Kerekesné Pytel Anna** karnagy. Ő a lelke a Zenekedvelők Egyesületének is, és kapcsolata ma is élő és mentori volt iskolájával, az ének-zene tagozatos, ma Kodály Zoltán Központi Általános Iskola nevet viselő intézménnyel.

A Fesztivál fókuszában minden esztendőben más zeneszerző áll. Ez alkalommal Kodály Zoltán tiszteletére rendezték meg. Minden kórus műsorán szerepelt tehát Kodály mű, s a záró összkart műsorát is tőle válogatták a szervezők.

A kórusoknak lehetőségük volt már előző nap megérkezni, vagy a szombati napon Kaposvárotra maradni. Így megnyújthatták és új színekkel gazdagíthatták ezt a kórus szereplést.

Dr. Kerekesné Pytel Anna, szívvel-lélekkel gondozva a rendezvényt, mindvégig gondoskodott a jó hangulatról. Szép ívű megnyitó beszédében gondolatokat ébresztett és lelkesített minden résztvevőt. Bárdos Lajost is idézte: „Életet az énekbe!”

A kórustalálkozón a kórusok kérhettek minősítést, de ettől függetlenül, a szakmai zsűri mindenki számára alapos elemzést adott. Érintettük a műsorválasztás kérdését is, és megpróbáltunk olyan megoldási módokat javasolni, amellyel – például a hangképzés terén -, hosszú távon építkezhetnek a kollégák. Ismét felmerült annak igénye, hogy kapjanak segítséget a repertoár kibővítésére a karnagyok, a kollégák emlékeztek a KÓTA egykori „Kottabankjára.” Társaim voltak a zsűriben: *Erdélyi Ágnes*, Veszprém Város Vegyeskarának karnagya, és *dr. Csuka Zoltán* karnagy úr. Együttműködésünk nagyon jó volt.

A Fesztiválon szereplő kórusok, a fellépés sorrendjében:

Pécsről érkezett a **Testvérvárosok Terei Általános Iskola Kiskórusa**, karnagyuk *dr. Szécsényi Lászlóné*, zongorakísérőjük pedig *Dukits Dalma*.

Veszprémből a **Simonyi Zsigmond Ének-ze-**

nei és Testnevelési Általános Iskola Simonyi Kicsinyek Kórusát köszönthettük, karnagyuk *Baráth Péterné*, zongorakísérőjük *Farsang-Törös Krisztina*.

Budapestről érkezett a **Liszt Ferenc Általános Iskola Campanella Kicsinyek Kórusa**, *Ruzsásné Sebestyén Emília* karnaggal és *Rafaili Kiti* zongorakísérővel.

Az **Erkel Ferenc Általános Iskola Kicsinyek Kórusa Gödöllőt** képviselte, karnagyaik: *Sándor Lívია* és *Somogyiné Kovács Andrea*.

Ugyancsak két karnaggal működik Budapesten, az **Ádám Jenő Általános Iskola Ádám Jenő Gyerekkara**. Karnagyok: *Alpárné Baranyai Rita* és *Szalay Katalin*. Zongorán kísért: *Bodnár Gábor* tanár úr.

A fesztiválhangversenyt a vendéglátó város, **Kaposvár** jeles iskolájának kórusa zárta: a **Kodály Zoltán Központi Általános Iskola Kicsinyek Kórusa**. Karnagyuk: *Pécsiné Hauk Erika*, zongorakísérőjük: *Botné Vörös Katalin*.

A zsűri örült annak, hogy a legtöbb kórus *népdalcsokorral* kezdte műsorát. A KÓTA Éneklő Ifjúság minősítő felhívásában ez már évek óta szerepel. Azért is javasoljuk, mert amellett, hogy népdalkincsünket így is ápoljuk, őrizzük és gazdagítjuk, a gyerekek fel is oldódnak egy kissé, az első műsorszám terhe így könnyebb. Népdalcsokornál a zongorakíséretes megoldás helyett sokkal jobb, ha a gyerekek a cappella énekelnek. (Természetesen, mint műsorszám, nagyon is jó.) Frappáns megoldás volt a pécsi kórusnál a cselló dallami osztinatója, amelyet a záró dalnál két gyermek dobbal kísért ritmikai osztinatója gazdagított. A budapesti Campanella kórus Bakonyi népdalcsokrot adott elő Békefi Antal gyűjtéséből, kitűnő karakterekkel és jókedvűen. Tőlük ezt a műsorszámot kértük a Gálára is. Nagyon tetszett az Ádám Jenő Gyerekkar csokra is, amelyet névadójuk gyűjtéséből válogattak.

A *Kodály kórusműveket* áttekintve, csak örülhetünk. A pécsi kórus a Nincsen apám, nincsen anyám kezdetű biciniumot adta elő, nagyon szépen. Ritkán halljuk, és nem könnyű, hiszen a felelgetéseket is mindig újtára kell indítani. A veszprémi kórustól egy egész kompozíciót hallhattunk, s ők ezt a Gálán is előadhatták. Farnadi Tamara, kitűnő győri kollégánk feldolgozását is felhasználva, körjátékkal kombinálva megszólalt: a Kis kece lányom, az Angyalkertből a Gyertyajáték és a Bent a bárány, kint a farkas. A Kis emberek dalaiból az Árnyék, és a Bicinia Hungarica-ból még a Mély erdőn ibolyavirág (Weöres Sándor verse). A Campanella Kórus is egy nagy szeletet adott elő az Angyalkertből: Gyertyajáték, Keckejáték és Tyúkozás. Játékfüzéseként bemutatták a népi gyermekjátékokat is. A gödöllői gyerekek elénekeltek A juhász című kórusművet, a kaposváriak pedig a Katalinkát. Nagy dicséret illeti a kaposvári kórust ezért, hiszen kicsinyek énekeltek, három szólamban. Nagyon jó volt a karaktere a műnek, végig megtartották a feszességet és a könnyedséget is. A Katalinkát a Gálán is elénekeltek. Külön szólok az Ádám Jenő Gyerekkarról. Ők egy kicsit kakukktójas kórus itt, a kicsinyeknél, hiszen jó sok felsős tagjuk is van. De többször jártak már itt, és nagyon szerettek volna 2017-ben is megmutatkozni. Tőlük két „lovass” darabot hallottunk: a Cú föl, lovam és A csikó címűeket. Ezeket a karvezetők eléggé ritkán tűzik műsorra. Két kis remekről van szó, amelyeket szépen kidolgozva, jól megformálva adtak elő. Külön tetszettek az első mű megformált, elkülönített karakterei, a jó dinamikai árnyalás. Kértük is a Gálára!

Az *egyéb műsorszámokról* a teljesség igénye nélkül szólva: szép vál-

lalkozás volt a gödöllői kórustól Szőnyi Erzsébet: Öt világrész dalai című szvitjének megszólaltatása. A pécsi Testvérvárosok Terei Általános Iskola Kiskórusa műsorának végén egy könnyedebb hangvételű kórusmű szerepelt. Mivel igényes zenei tréfáról van szó – az Örömodától kezdve, a Terefere polkával és az Egy kis éji zenével folytatva a Halleluja – kórusig szólalnak meg benne zenei idézetek-, és egy kis mozgás is tartozik hozzá, tőlük ezt a darabot kértük a Gálára.

Nagyszerű volt, hogy az Ádám Jenő kórus előadta Bartók: Játék című kórusművét is.

A Kicsinyek Kórusainak XIV. Országos Fesztiválján Arany diplomával minősítést kapott:

az **Ádám Jenő Általános Iskola Ádám Jenő Gyerekkara.**

Karnagyok: *Alpárné Baranyai Rita* és *Szalay Katalin*, valamint a **Kodály Zoltán Központi Általános Iskola Kicsinyek Kórusa.**

Karnagyok: *Pécsiné Hauk Erika.*

Arany diplomával minősítést és Országos Dicsérő Oklevél minősítést kapott:

Simonyi Zsigmond Ének-zenei és Testnevelési Általános Iskola - Veszprém. Simonyi Kicsinyek Kórusa, karnagyuk *Baráth Péterné* és a

Liszt Ferenc Általános Iskola Campanella Kicsinyek Kórusa - Budapest

Karnagyok: *Ruzsásné Sebestyén Emília.*

A fenti eredményeket a Gálahangversenyen hirdettük ki, amelyre délután került sor, az iskola aulájában. Itt forgószínpad-szerűen léptek színpadra a kórusok, mindenki egy-két művet énekelt műsorából, a zsűri választása alapján. Tehát minden kórus és minden karnagy egy kicsit képet kaphatott a többiek énekléséről. Az Éneklő Ifjúság és Bárdos Lajos szellemében sor került az összkarra is. Kodály tiszteletére elhangzott: a Kis emberek dalaiból: Tarka kutya, Árok szélén, Azt mondják, hogy a cipő; a Bicinia Hungaricából: Hej, két tyúkom tavali.

Nagyszerű gondolat volt *Pytel Anna* tanárnőtől, hogy létre hozott egy fesztivált a kicsinyek számára. Fesztivált, és nem versenyt – ez is nagyon fontos, hogy szeretetből hallgassák egymást a gyerekek. Továbbá, hogy erre a korosztályra gondolt, akik ritkábban jutnak fellépési lehetőséghez, s ezzel mintegy megedződnek a felső tagozatos időre. A gyerekek remekül érezték magukat ezen a fesztiválon. Élvezték a táncházat, amelyet *Kecskés Miklós* és *Kecskés Miklósné* vezetett, és boldogan alkottak a játszóházban, a Kodály Zoltán Központi Általános Iskola napközis tanárainak irányításával. Én úgy láttam, hogy a karnagyok is elégedetten távoztak, fülükben a sok tapssal, a szépen és jól elvégzett alkotómunka boldogságával. Az általános iskolai tanárok és karnagyok munkája felbecsülhetetlen értékű. Az alsó tagozatban tanítóké pedig azért különösen becses és nagy felelősséggel járó, mert ők nyitnak ösvényt a gyerekek és a zene gyönyörű kapcsolatához, ők adnak indítást a jó ízlés felé, s ők juttat-

hatják a gyerekeket el ahhoz az érzéshez: Énekelni jó!

Mivel a kisgyerekek arcán ezt nagyon gyakran láttuk a nap folyamán, ezért azt mondhatom:

Csak így tovább, kedves karnagyok! dr. Kerekesné Pytel Anna tanárnő – köszönjük szépen!

Hraschek Katalin

ÉNEKLŐ IFJÚSÁG GYŐR 2017. 04. 27

Az ez évi győri Éneklő Ifjúság minősítő hangversenyét a Széchenyi István Egyetem Hangversenytermében rendezték, az egykori zsinagógában.

Impozáns, szép és akusztikailag is nagyszerű a hangversenyterem. Mintha eredetileg is hangversenyek és kimondottan kórusmuzika számára készült volna. Óhatatlanul is az 1984-ben frissen átadott Vigadó jutott eszembe erről a környezetről, ahol az Éneklő Ifjúság gálahangversenyét tartották. Az ötvenedik évforduló rendezvénye máig szép emlékem. A színvonalas hangversenyen Bárdos Lajos tanár úr is jelen volt, aki művésztársaival 1934-ben elindította ezt a mozgalmat. Ez a múltidézés nem véletlen, hiszen külsőségeiben és szakmai tartalmában is méltó volt a győri Éneklő Ifjúság koncert, a Vigadó-beli ünnepi hangversenyhez.

Először essék szó a közönségről. Hétköznap volt, tehát egy munkanap, mégis szép számú közönség gyűlt össze a hangverseny délelőtti és délutáni fordulóján egyaránt. Az elkapott beszélgetésekből kiderült, hogy a szakma érdeklődése is jelentős volt. Iskolai énektanárok, zeneiskolai pedagógusok méltatták egymás között a produkciókat. A szereplő kórusok is mind meghallgatták egymást, ettől volt egy forró hangulata a műsornak.

Mik voltak a fellépő kórusok közös jellemzői?

Mindenek előtt az énekesek létszáma. Olykor az volt az érzésem, hogy csaknem az egész iskola énekelt. A kiállás esztétikuma: szerény, de mégis látványos, az egy közösséghez tartozás hangsúlyozása az ú.n. egyenruhákon.

Kivétel nélkül minden kórusnál lehetett érezni a serkentő izgalmat. A tekintetek fegyelmet, közös akaratot, a vezénylővel való közösségvállalást tükrözték. Látszott, hogy a kórustagok szeretnek énekelni és lelkes tapsukkal a másik kórus szereplését is ünnepeleik.

Az igényesen összeállított műsorok a hétköznapi, intenzív kórusnevelés munkáját tükrözték.

Csodálatos népdalcsokrokat hallhattunk. Ritkán énekelt vagy nem is ismert, a saját környezetből hozott népdalok országos terjesztésre is méltóak lennének.

Az összkarok felelősséggel megtanult, impozáns produkciók voltak *László Balázs és Haui Lóránt* karnagyok vezényletével.

A hangszerkíséretes művek esetében nagyszerűen együttműködő kollégák emelték a hangzás színvonalát.

Ennyi közös pozitívum esetén keresi az ember a háttér szerepét. A jelenségen magán érezni egy tágabb környezet kisugárzását. Ez a szülői háztól indul el. A gyermek munkáját segítő szülő ott van a szép hangzás mögött. Az iskola légköre, az eredményeknek együtt örülő közösség nagy biztatást jelent.

Az iskolavezetés irányító, támogató hozzáállása nagyon sokat számít. Egy iskolai igazgató szavait idézem: „*Ha iskolámban nem volna nagy létszámú, eredményesen működő énekkar, akkor azt az iskolai közösség kulturáltságán meg lehetne érezni*”.

Mindezekon túl a legfontosabb az énektanár-karvezető személye, tudása, aki nem csupán munkáját végzi, hanem éli hivatását.

A délelőtti hangverseny megnyitóját *Rózsavölgyi László*, az Oktatási, Kulturális, Sport és Turisztikai Bizottság elnöke tartotta. Barátságos szavai a hangverseny alaphangulatát meghatározták.

A kezdő kórus a **Győri Nádorvárosi Általános Iskola Cantilena Gyermekkara** volt. A *Gyökér Krisztina* vezette együttes lelkesedésével, üde hangzásával méltán érdemelte ki az Arany minősítést Diplomával eredményt.

A **nyúli Pilinszky János Általános Iskola Gyermekkara Spissichné Gesztesi Zsófia** vezényletével különösen a nagyszerűen felépített vas megyei lakodalmas népdalcsokrával aratott sikert. A kórus Arany minősítést kapott.

A **győri Kölcsey Ferenc Általános Iskola Kórusa Albert Tóth Tamás** irányításával eredményesen szerepelt. Hangvétele a fejlődés lehetőségét hordozza.

A *László Balázs* vezénylete alatt megszólaló **Lébényi Általános Iskola és AMI Metrum Gyermekkara** igényes műsort mutatott be. Kükküllői népdalcsokruk üde, természetes hangvétele méltán aratott sikert. A Kodály Biciniumokból rondószerűen összeállított csokra, újszerű ötlet a darabok változatos megszólaltatására. A kórus minősítése: **Arany minősítés Diplomával**.

A rendezvény délutáni fordulóját a **Győri Kodály Zoltán Énekzenei Általános Iskola Kodály Gyermekkara** indította *Ney Andrea* tanárnő vezetésével. A nagy létszámú, fegyelmezett énekkar magas színvonalú produkciójában csak kisebb javítani valók voltak. Így a teljesítmény összképe alapján a zsűri **Arany minősítés Diplomával és Országos Dicsérő Oklevél** odaítélésével jutalmazta a kórust.

A **Czuczor Gergely Bencés Gimnázium** szép hangzású **Vox Angelorum Kórusa Gaál Zsófia** irányításával eredményesen szerepelt.

Az **Apor Vilmos Iskolaközpont Énekkarát Iván Gabriella** vezényelte. A nehéz és hitelesen megszólaltatott műsor alapján a kórus **Arany minősítés Diplomával és Országos Dicsérő Oklevél díjat** kapott.

A **Richter János Zeneművészeti Szakgimnázium, Általános iskola, AMI és Kollégium Bartók Gyermekkara** kiemelkedően nagy létszáma mellett érett, szép hangzásával, igényes műsorával, *Hau Lóránt* vezényletével igazi művészi élményt nyújtott. Eredményük: **Arany minősítés Diplomával és Év kórusa** cím.

A minősítendő kórusok sorát a fent említett iskola Vegyeskara zárta. A kórus vezetője *Gödölle Péterné*, aki igazi vegyeskari hangzást alakított ki, és kiválóan interpretált műsorról örömeztetett meg minket. Méltán kapták az **Arany minősítést Diplomával és az Év kórusa címet**.

Szép befejezést adott műsorával a **Generációk Kórusa Nagyné Prém Zsuzsanna** vezényletével. A közös darab – Kodály Zoltán Esti dal című kórusműve – *Hau Lóránt* vezényletével sokáig visszhangzott bennünk. A zsűri - *Justinné Ládi Etelka és Sipos Tamásné* nevében is - gratulálók minden résztvevőnek.

Takács László a zsűri elnöke

KODÁLY EMLÉKHANGVERSENY SOPRONBAN

A **Kórus Spontánusz**, amely 2001-ben spontán alakult, éneklő csoportból mára már többszörös díjnyertes kórossá, ünnepelt együttesé vált. Az elmúlt 16 év hazai és külföldi sikereit *Kocsis-Holper Zoltán* karnagy szenvedéllyel végzett művészi és szervező munkája, valamint énekeseinek lelkes tudásvágya, az éneklés szeretete és igénye hozta létre. A karnagy útja közgazdasági tanulmányok után a Zeneakadémia karvezetés szakára vezetett, ahol kitűnt önálló előadói elképzeléseivel, és egyre inkább, saját kórusával gyakorlatot szerzett kórusvezetői erényeivel. A fiatal karvezetők hazai és nemzetközi versenyeinek díjazottja, 2008-ban nyertese és közönségdíjasa időközben énekesként is diplomát szerzett. Mint muzsikuskokoldalú tudás birtokába

Kocsis-Holper Zoltán karnagy

műveinek válogatását megszólaltató emlékhangversenyen, Sopronban. A koncertnek a Soproni Egyetem Lámfalussy Sándor Közgazdaság Tudományi Kar Aulája adott igen kellemes helyszínt.

A kettős évforduló évében a világhírű zeneszerző előtt tisztelgő ünnepi műsor megidézte a komponista sokoldalú művészetét. A kórusművek kö-

zött hallhattunk zsolnárfeldolgozást, magyar költők verseire komponált darabokat és népdalfeldolgozást. A karnagy egyben műsorvezető, közvetlen hangú köszöntője után rövid ismertetővel készítette elő a művek megszólalását.

Az első három kórusműben (A 121. genfi zsolnár, Békesség-óhajtás, Szép könyörgés) áhítat és indulat egyaránt kifejező deklamációval szólalt meg a szöveg mondanivalóját magas szinten megvalósító előadásban. A minden dinamikai fokozatban megmutatkozó telt hangzás, kimunkált kiejtés, biztos műismeret az egész hangverseny alapélményét adta, amelyhez a zenei formálás, értelmezés világossága társult. Az együttes előadói erényei, ezek között is szuggesztivitásuk azonnal megragadta a közönség figyelmét és egyetlen érzelmi körbe vonta a jelenlevőket. Az arányos szólamok egymásra mindig figyelő „kamaramuzsikálása” sok emlékeztető pillanatot szerzett.

A koncert hangszeres közreműködői, *Árvainé Nezvald Anett* (hegedű) és *Horváth Ábel* (zongora), az Epigrammák sorozatból 6 kis telt játszott. A művészek úgy énekeltek hangszereiken, hogy közben szinte hallottam a gyönyörű Kistétényi Melinda-szövegeket.

A második kórus-blokkban két mű szerepelt: a Csalfa sugár, amelynek előadásában volt-kórustagok csatlakoztak a nőikar jelen énekeseihez, és a Sík Sándor Te Deuma. Arany János szeretetteljes intése és a pap-költő hálaadó imádsága is őszinte, mély átéléssel hangzott el.

Újabb hangszeres „közjáték” az 1905-ben komponált Adagio volt, annak kevésbé ismert első formájában, hegedűn és zongorán szólalt meg. A két művész érzelemgazdag muzsikálással kapcsolódott az előző kórusművek lelki tartalmához.

A hangversenyt megkoronázó befejező számot, a Mátrai képek színes tablójának első soproni előadását a város több kórusának összkara adta elő. A méltán rendkívül népszerű kórusmű előadásának lehetősége és a vendéglátó Kórus Spontánusz kedves hívása vonzotta egyetlen együttesé a *Fidelissima Kórus*, a *Liszt Ferenc Vegyeskar*, a *Gárdonyi Zoltán Református Kórus* énekeseit.

A nagyszerű koncert a KÖTA és a Magyar Kodály Társaság szakmai támogatásával valósult meg, mely szervezeteket szeretettel és örömmel képviselte *Bencsik Erzsébet* és *Hartyányi Judit*. A helyi Horváth József Zeneiskola és AMI igazgatója, *Lamperth Tünde* és a Pro Kultúra Nonprofit Kft. kulturális csoportvezetője, *Kóczián Péter* is megtisztelte jelenlétével a jeles eseményt. Köszönet a soproniak muzsika- és ügyszeretetéért!

A **Kórus Spontánusz**nak és karnagyának *Kocsis-Holper Zoltán*nak további hittel végzett munkát, sikert, örömet adó élményt kívánunk!

Hartyányi Judit

jutott, amely lehetővé tette számára, hogy 2016-ban a Nemzeti Énekkar tagja, és a vezetőkar helyettese legyen. Így egy éve már saját kórusa, a szervezetében amatőr, eredményei szerint a profi szintet közelítő kórus mellett hivatásos kórossal is dolgozik. A kétféle „munkakör” érezhetően kiegészíti, segíti egymást. A kórus és karnagy szoros szakmai és baráti kapcsolatának sikert hozó megnyilvánulásainak tanúja lehettem, és a zenei-előadói képességeket fejlesztő munkájukból fakadó élményt

adó előadásait az elmúlt néhány évben többször is örömmel hallhattam.

Június 23-ára meghívást kaptam, így újabb lehetőségem nyílt, hogy részt vegyek a Kodály Zoltán

V. KESZTHELYI DALÜNNEP

A kóruszene igazi ünnepe

Keszthely újra kitett magáért. Köszönet a város vezetőinek, a három keszthelyi kórusnak (Helikon, Salve Regina, Kis Szent Teréz), a zeneiskola tanárainak, *Kendeh Gézá*énak és legfőképpen *C. Tóth Zoltán karnagynak* a fáradságot nem ismerő, kiemelkedő szervező munkáért. A fesztivált Keszthely városán kívül a Nemzeti Kulturális Alap is támogatta.

Lenyűgözőek az adatok. **51 kórus** jött el a rendezvényre, közülük 16 mindkét kategóriában (egyházzenei, világi zenei) énekelt. Így a Magyarok Nagyasszonya Plébániatemplomban **33**, a Balatoni Múzeumban **34** együttes mutatta be műsorát. A kórusok 25 Kodály művel emlékeztek meg a kettős évfordulóról. Ezen kívül több Bartók, Bárdos, Farkas, Halmos, Gárdonyi, Petrovics és Pásztói mű szólalt meg az európai – reneszánsz, barokk, klasszikus, romantikus, 20. századi – szerzők művei mellett. Sok együttes Karai-darabbal emlékezett a szerzőre, aki idén lett volna 90 éves. Nagyon örültünk a ma is alkotó, kitűnő magyar zeneszerzők és a fiatal „reménységek” elhangzó kompozícióinak (Balázs Árpád., Daróci Bárdos Tamás, Csiky Boldizsár, Dobos László, Kocsár Miklós, Orbán György, Szőnyi Erzsébet, Tillai Aurél, Tóth Péter, valamint Balatoni Sándor, Horváth Márton Levente, Magyaróvári Viktor, Rick Róbert, C. Tóth Zoltán).

Ruzsics Ferenc polgármester – a főteret teljesen betöltő, fáklákat fellobbantó, kóruszászlókat lengető énekesek előtt – megnyitó köszöntőjében elmondta, hogy büszke városára, amely felelevenítette a Dalünnep keszthelyi hagyományát és már ötödik alkalommal vonzotta ide az ország amatőr felnőtt énekeseit. A hagyomány alapja a Keszthely által, Festetics Tasziló gróf védnökségével 1910-ben megrendezett, a dunántúli dalárdák fellépését biztosító Dalünnep. Mindez korábbi levéltári kutatások kapcsán derült ki. Az említett alkalom 100 éves évfordulóján (2010-ben) indította újra a város ezt a nagyon vonzó kezdeményezést. A jelentkező kórusok száma az első fesztiváltól kezdve egyre csak nőtt, s az idei ötven feletti kóruslétszám a maga 1800 dalosával egyedülálló az országban. A köztes években a középiskolás diákok népesítik be Keszthely utcáit az Országos Diák Napok, hagyományos nevén a Helikon alkalmából.

A polgármester úr visszaemlékezett feledhetetlen gyermekkori találkozására Kodály Zoltánnal, aki 1965-ben meglátogatta a Helikon kórusversenyét., ahol ősbemutatóként megszólalt Mohács című nagy formátumú műve is. Köszöntőjét pedig így fejezte be: „*Kívánom minden dalos társamnak, hogy legalább ilyen gyermeki lelkesedéssel tudja átélni a dalünnep napjait, majd pedig feltöltődve hazatérve, otthonából is szívesen gondoljon vissza városunkra!*”

Ezután „összkari műveket” énekelt az ezer fős kórus Keszthely neves karnagyainak irányításával, majd a júniusi csillagos égbolt alatt megkezdődött az éneksztól hangos felvonulás – a város lakói-

nak tapsa kíséretében – a Balaton partjára. A Balaton-part további inspirációt adott az énekeseknek, hogy közösen és külön-külön is folytassák az örömteli dalolást, a felszabadult szórakozást.

A fesztivál koncertjei szakmailag is élményt jelentettek a zenekedvelő közönségnek. Az együttesek is láthatóan élvezték mindkét kiváló akusztikájú helyszínen az éneklést. Tudatosabbá váltak a műsor összeállítások, a kórusok vezetői törekedtek a változatosságra, színességre. Gazdagodott a megszólaltatott repertoár a gregorián dallamoktól, a népdaloktól kezdve egészen a mai zeneszerző generáció, a fiatalok számára is „üzeneteket” közvetítő többszólamú darabjaiig. Több együttes műsorából a felszabadultan előadott vokális könnyűzene sem hiányzott.

A kórusok kérhettek minősítést, ennek lehetőségével az együttesek több, mint fele élt is.

További fejlődést várunk a biztos intonáció és a kialakított egységes énekkari hangzás területén. Még nagyobb gondot kell fordítani – amatőr együttesek esetén is – a hangtechnikai képzésre, de ezen a területen már tapasztalható fejlődés.

A szakmai megmértetésnél fontosabb volt a két nap felszabadult öröme, jókedve, derűje, az együttlétek, a kórus-barátságok kialakulása és a közös éneklések lélekemelő pillanatai.

A Balaton vendégszerető fővárosa meghívja és visszavárja dalosait 2019-ben is.

Végezetül álljon itt a legkiemelkedőbben teljesítő kórusok és karnagyaik neve!

KATEGÓRIA MINŐSÍTÉS : GÁLA fokozat

Vox Insana Kamarakórus, Budapest - *Orosz Dóra és Tőri Csaba*

Helikon Kórus, Keszthely - *Kendeh Gusztávné*

Kapos Kórus, Dombóvár - *Markovics Gábor*

Padragi Bányász Férfikórus, Ajka - *Kanyárné Grünvald Petra*

HAGYOMÁNYOS MINŐSÍTÉS ARANY DÍCSÉRETTEL

Vocapella Énekegyüttes, Pécs - *Szabó Livia*

Sonitus Scarbantiae Női Kar, Sopron - *Harcz Katalin*

Bartók Béla Vegyeskar, Békéscsaba - *Perlaki Attila*

Siófoki Női Kar - *Bati Zoltán*

Psallite Kamarakórus, Székelyudvarhely - *Simó Zsuzsanna*

Kilenc kórus ért el Arany, hét Ezüst és négy Bronz fokozatot.

GRATULÁLUNK!

Kertész Attila

„ÉNEKLŐ IFJÚSÁG DÍSZHANGVERSENY” A TOLNAI MEGYESZÉKHELYEN

A Bárdos Lajos Zenei Hetek keretében megrendezett Tolna megyei Éneklő Ifjúság Díszhangversenynek – közel másfél évtized után – újból Szekszárd városa adott otthont. Naszladi Judit, a Szekszárdi Garay János Gimnázium ének-zene tanára lehetőséget kapott mesterprogramja megvalósítására.

Tervei szerint az Éneklő Ifjúság Díszhangversenyeiket a következő öt évben Szekszárdon rendezik meg.

A hangversenyre több mint tíz általános iskolai és középiskolás énekkar jelentkezett. A Tolna megyei együtteseken kívül Somogy és Baranya megyéből is érkeztek énekesek. A minősítéssel egybekötött ünnepi koncert a Babits Mihály Kulturális Központ Agora Művészetek Háza és Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzat Humán Bizottsága támogatásával valósult meg.

A hangverseny kezdetén a résztvevő énekkarok előadásában az „A csitári hegyek alatt” kezdetű népdal hangzott el. Vezényelt *Kertész Attila* Liszt-díjas karnagy. Az ünnepi megnyitó műsorában közreműködött a Szekszárdi Garay János Gimnázium Nefelejcs Népdalköre *dr. Ságodi Ibolya* tanárnő felkészítésében. Előszót mondott *Farkas János*, a Babits Mihály Kulturális Központ igazgatóhelyettese. *Csillagné Szánthó Polixéna*, Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzat Humán Bizottság elnöke köszöntőjében felidézte gyermekkori élményeit is. A minősítő hangverseny szakmai zsűrijének elnöke *Kertész Attila* Liszt - díjas karnagy, a Pécsi Tudományegyetem Női Karának vezetője volt. Rajta kívül *Kempelen Tünde*, középiskolai énektanár, karvezető, a Bárdos Lajos Zenei Hetek alapítója, művészeti vezetője (Budapest); *dr. Kerekesné Pytel Anna*, Arany Katedra-, Prima-díjas karnagy, ének-zene tanár (Kaposvár) és *Robozné Schönfeld Zsuzsanna*, a tatabányai Menner Bernát Zeneiskola megbízott igazgatója, középiskolai ének-zene tanár, a tatabányai Egressy Kamarakórus és Vegyeskar KÓTA Mecénás – Díjjal kitüntetett karnagya értékelt a fellépő énekkarokat.

Az Éneklő Ifjúság Tolna megyei Díszhangversenyen fellépő kórusok minősítési eredménye:

1. Paksi II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola Napsugár Kórusa (*Kákainé Sebestyén Judit*) Arany minősítés Diplomával

2. Szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskola Grundschule Gyermekkar (*Dr. Vittayné Kovács Ildikó*) Ezüst minősítés és különdíj a legszebben megszólaltatott népdalcsokkorért

3. Szekszárdi Garay János Gimnázium Leánykara (*Naszladi Judit*) Arany minősítés Diplomával és karnagy különdíj

4. Szekszárdi Szent József Katolikus Iskola Énekkara (*Ágoston Mária*) Bronz minősítés

5. Szekszárdi Babits Mihály Általános Iskola Énekkara (*Ágoston Mária*) Bronz minősítés

6. Szekszárdi Szakképzési Centrum Énekkara (*Ágoston Mária*) Ezüst minősítés

7. Tolnai Fusz János Zeneiskola Énekkara (*Schmidt Zoltánné*) Arany minősítés Diplomával

8. Pécsi Koch Valéria Iskolaközpont Német Nemzetiségi Énekkara (*Halmi Gábor*)

Arany minősítés és karnagy különdíj

9. Szekszárdi Garay János Gimnázium Német Nemzetiségi Kamara Kórusa (*Naszladi Judit*)

Arany minősítés és karnagy különdíj, illetve különdíj a hangszeres kísérőnek (*Keller Antal-harmonika*)

10. Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium Vegyeskara (*Stargl Szilvia*) Arany minősítés Diplomával és különdíj a hangszeres kísérőnek (*Selejto Alexandra-zongoraművész*)

11. Kaposvári Kodály Zoltán Központi Általános Iskola Kicsinyek Kórusa (*Pécsiné Hauk Erika*) Arany minősítés Diplomával

Szekszárdi Garay János Gimnázium Leánykara

Tolnai Fusz János Zeneiskola Énekkara

A hangverseny zárásaként a kórusok előadásában a „Glória” kánon hangzott el. A küldött fényképeken sorrendben a következő énekkarok szerepelnek:

Szekszárdi Garay János Gim. Német Nemzetiségi Kamarakórusa

Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimn. Vegyeskara

Kaposvári Kodály Zoltán Központi Ált. Iskola Kicsinyek Kórusa

Szekszárdi Dienes Valéria Ált. Iskola Grundschule Gyermekekara

Paksi II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola Napsugár Kórusa

Szekszárdi Szent József Katolikus Iskola Énekkara

Pécsi Koch Valéria Iskolaközpont Német Nemzetiségi Énekkara

Naszladi Judit

Multikult A HITELESSÉG ILLÚZIÓJA

Július 4-e és 24-e között három ízben Magyarországon szerepelt a világhírű World Youth Choir. A Világifjúsági Kórus idén nyári dél- és közép-európai koncertkörútja alkalmából előkoncertként július 11-én Villányban a Bock Pincében, 13-án Pécsen a Kodály Központban, 14-én Budapesten a XI. kerületi ciszter Szent Imre-templomban lépett fel *Pad László*, a Magyar Rádió Énekkara és a kenyai *Ken Wakia* karnagy vezetésével. Vendégszereplése első kilenc napját Pécsen intenzív próbával, műhelymunkával töltötte az etnikailag és kulturálisan sokszínű együttes.

Az unikumnak számító, 1989-ben alakult kórus különlegessége, hogy tagjai öt kontinens 65 országból a legjobbnak ítélt 17 és 26 év közötti énekesekből állnak, akiket szigorú válogatás alapján évente választanak a kórusba. Csak azok a kiváltságosok juthatnak be, akik az évente megtartott nemzetközi válogatón biztos zenei alapról tesznek bizonyosságot, vizsgáznak blattolásból, utána előválogatáson vesznek részt, amelybe egyperces memorizálási feladat is tartozik. A végül bejutó szerencsések napi 7-8 órás kóruspróbákra számíthatnak. A mostani három magyarországi hangversenyen 33 országból összeállt együttes 58 énekes szerepelt, köztük két magyar kórustag, *Zajkás Boldizsár* és *Kis Andrea*.

A Világifjúsági Kórus alapítása óta 35 turnén vett részt, több mint ezer kórustag fordult meg soraiban, csaknem 300 sikeres koncertet adott 46 világhírű karnaggal az élen, és több mint húsz CD-je, DVD-je jelent meg. A kórus mostani útja magas művészi színvonalú, egyedülálló nemzetközi zenepedagógiai-társadalmi projekt, amelyet Pécs városa, a Zsolnai Örökségkezelő Kft. és a magyarországi székhelyű Közép-kelet-európai Kórusközpont (az Europa Cantat regionális szervezete) közös pályázattal nyert el.

A hárommagyarországi hangversenyrepertoárjában a világzenesokszínűsége és gazdagsága tükröződött. A műsor első részében klasszikus és kortárs európai művek szerepeltek – *Mendelssohn*, *Kodály*, *Orbán György* és *Tajchevich* – *Pad Zoltán* vezényletével, a szünet utáni második részben pedig *Ken Wakia* vezényletével afrikai zene, gospel, spirituálé, világzenei, népzenei átiratok hangzottak el. A két, szándékosan jól elkülönített blokk érdekes összehasonlításra adott módot a közönségnek. Nemcsak az európai, hanem az Európán kívüli zene színes gazdagságát mutatta meg, kitérve a zene fogalmát, egyúttal a két kulturálisan eltérő közegekből érkező karnagy különböző vezénylési stílusát is élvezhettük. A Pécsen élő professor emeritus *Tillai Aurél* Kossuth-díjas karnagy, a szakma doyenje, aki a pécsi hangversenyen vett részt, a következőket mondta a két karnagy szembeötlően igen eltérő világáról: „Még az egy országból való együttesek hangzása és stílusvilága is más és más. Egy ilyen »mindenki más« kórus esetében igen nagy szerepe van a karnagy harmonizáló, kiegyenlítő, színesítő, visszafogó, élénkítő, átértető szerepének. Nagyon sok függ a betanítástól és a karnagytól. Egy amerikai karnagy könyvében olvastam, hogy két különböző szintű kórus előadása azonos mű esetében sokkal jobban hasonlít egymáshoz, ha ugyanaz a karnagy vezényli őket, mint két egészen jó kórus egyazon darabja más-más karnagy keze alatt.” Tanulságos észrevétel annak fényében, hogy két *Kodály*-művet is hallhattunk: az egyik a *Mátrai képek*, ami igencsak magyaros zenei világú, a másik a szokásos magyar lelkes vastappal „kialkudott” ráadás, az *Esti dal* volt. Mindkettőt a megszokottól eltérő, furcsa, eddig nem hallott, ám mégis hitelesnek tűnő, vagy inkább a hitelesség illúzióját

nyújtó interpretációban hallhattuk. De hát végső soron mi más a zene, mint illúziókeltés? Hegyezte is a fülét a közönség erre a nem mindennapi élményre, ahol minden hang, minden piano, minden beintés a helyén volt, mégis minden egészen másképp szólt, mint ahogy a mi magyar, európai Kodályunk szólni szokott.

A másik szokatlan, egyúttal gondolatébresztő élmény az volt – most a budapesti hangversenyről beszélek, mert én azon voltam ott, míg *Tillai Aurél* a pécsin –, hogy az európai zene világzenévé tágításaként hallott gospel, spirituálé, afrikai zene, világzenei és népzenei átiratok és az afrikai karnagy vezénylési stílusa az európai mentalitás számára felfokozott érzelmvilágról árulkodtak – csak úgy sorjázta az alleluják, és az allelujázó szólisták is olyan izzó átéléssel, emelkedettséggel énekeltek, ami már-már az eget verdeste –, és mi tagadás, ez a felfokozott érzelmiség megint csak más volt, mint a mi megszokott, nyugalmasabb európai indulati világunk, zenénk. Más volt, de hiteles volt, a hitelesség illúzióját adta, teszem hozzá.

Kétségtelen, hogy a kontrasztok és a gondolatébresztés koncertje volt a **World Youth Choir** pécsi és budapesti koncertje. De egészen biztos, hogy a közönség, amely végül is lelkes tapssal és fennkölt érzelmekkel fenséges zenei élmény birtokában távozott, ezenkívül még egy kimondatlan, megfogalmazatlan, megválaszolatlan kérdéssel is távozott. Mégpedig azzal: miként lehetséges, hogy az olyan típusú kórus, mint a **World Youth Choir**, amely lényegét tekintve multikulturális kórusként egzisztál, amelynek összetétele etnikailag, kulturálisan vegyes, mégis képes a hiteles zene illúzióját, valós zenei élményt adni, amit a közönség dörgő vastapsa is bizonyított. Ezek után fel kell tennünk azt a kérdést is magunknak, hogy a kórus hagyományos merev európai fogalma (azonos lakhely, azonos kultúrkör, azonos tagok, gyakori, rendszeres, legalább heti két próba, azonos karnagy) meddig tágítható, és mely ponttól értelmezhető át maga a kórus fogalma, egyúttal a hiteles előadás fogalma is.

Mire ez az írás megjelenik, a kórus már régen túl lesz koncertkörútja további állomásain is: Szerbiában Zombor, Újvidék, Bosznia-Hercegovinában Eszék, Zágráb, Abbázia, Szlovéniában Koper, Ljubljana várta Villány, Pécs és Budapest után. De akármerre is jár majd ezután ez a kitűnő, folyvást változó énekesekkel és változó karnagyokkal büszkélkedő profi együttes szerte a világban, egészen biztos, hogy ezúttal nemcsak mi kaptunk tőle értékes zenei élményt, betekintést ennek a nem mindennapi kórusnak a sajátos zenei világába, és vele azt a tudatot, hogy sajátosságában is hiteles illúziókeltésre képes, hanem ez a kórus is magával viszi tőlünk sajátosan magyar és sajátosan európai kórusaink – illúzióját.

Kocsis Klára

Népzene Szó

NÉPDALKÖRÖK, PÁVAKÖRÖK ÉS NÉPZENEI EGYÜTTESEK OLDALA

ÜNNEPI KÖSZÖNTŐ

„Hallgatom...
az énekek hullámszását,
a hullámokkal együtt ring
a testem, mintha szél fújna belül.

Lehet-e a zenénél jobban
közvetíteni a lelkek minden
idő előtti, és minden
időn túli egységét?”

(Baka Györgyi:
Szentpétervári harangok, részlet)

Egyre gyakrabban fordul elő – hála Istennek –, hogy a népdalos csoportok, szép, hosszú életet élnek. Most nem csupán emberi korokra gondolok, - noha, biztosan összefüggés van a kettő között -, hanem az összetartozás jegyében töltött, dalos évekre.

Bizony, az **Isaszegi Asszonykórus, alapításának 45. évét** ünnepelte, a városka lakóival, és a meghívott vendégekkel együtt.

Nem lehet elkerülni, és nem is szabad, hogy az

immár 2008. július 1-én városi rangot kapott település, a történelmi események által, igen régen hírnevet szerzett. Néhány fontosabb fordulópontot, feltétlenül meg kell említeni. Már csak azért is, mert lakói büszkének rá, és megünneplik kellőképpen, élükön az Asszonykórusal.

Annyit tudunk, hogy a honfoglalás előtti időkben is lakott hely volt, amely időkben, számos relikviát sikerült a régészeknek előásni és rögzíteni.

Isaszeg első, ismert nagy csatája, IV. Béla idejében, - 1265 március elején zajlott, a király és István

fia között. Hóman Bálint így írja le a szomorú eseményt:

„Magyar és magyar állt egymással szemben, de a küzdő felek épp úgy ölték, gyilkolták egymást, mint az ellenségek.”

Az 1541 utáni szét-szakadást követően, Isaszeg török megszállás alá került. Az elkövetkezendő években települt e megtépzott helyre, az újabb magyar, német, szláv és zsidó lakosság.

Az 1703-ban kiteljesedett Rákóczi-féle szabadságharcban, Isaszeg is kivette részét. 1710, március 10-én, nagy kuruc-labanc ütközet színhelye volt ez a bátor falu. A következő év történéseit mindannyian ismerjük, de álljanak itt a Nagy Fejedelem, imádsággá magasztosult szavai, amit a családok otthon, a gyermekek az iskolában is hosszú, hosszú ideig mondogattak:

„Add Uram Isten, hogy ne legyen a nemzetek vérvő szívének koldusa, és hazájában üldözött a magyar nép!”

1723-tól került a környék, Grassalkovich Antal kamaraelnök birto-kába. Ettől az időtől fogva megindult a fejlődés a mezőgazdaság területén, az épületek felújításában, malmokkal lettek gazdagabbak és így tovább. Fejlődő, terjedő területre, újabb és újabb, sokszínű telepés került. Érdekes – így a többi hasonló helyzettől eltérően –, ide lengyelek is jöttek, s váltak a falunak, teljes mértékben honszerető lakosaivá.

Az 1848-49-es szabadságharc sem maradt nyom nélkül, a bátor községben. Közismert tény, hogy 1849. április 8-án vívott csatával írta be végérvényesen nevét a történelem nagykönyvébe, az ISASZEGI CSATÁVAL. A győzelem feletti örömeiben, Kossuth Lajos így fejezi be méltató írását: „Minden ember teljesíté kötelességét!”.

Isaszeg 2008. július 1-jén, városi rangra emelkedett. Az ünnepek változatlanok, már a kicsi gyermekeket is a szép népviseleti ruhákban látjuk, ha valami nevezetes évfordulót ünnepelnek, vagy pl. Közép-Európa legjelentősebb csatabemutatóját tartják, netán szüreti mulatsággal fejezik be a mezőgazdasági munkákat. Ám, a süteménysütő verseny sem maradhat ki a sorból. Nem beszélve, a különlegesebbnél különlegesebb, képzőművészeti kiállításokról.

Most azonban mindenki a 45 éve megalakult Isaszegi Asszonykórust

ünnepelte, méltóképpen a hosszú évek kitartásáért, a megőrzött szokásokért és a népdalok átadásáért. Ezzel nemcsak az évfordulókat, megemlékezéseket tették szebbé, maradandóvá, hanem a jövő nemzedékének, a fiataloknak, gyermekeknek is átadták a régi, pótolhatatlan értékeinket. Az igazgató asszony külföldi útjaikra is elkísérte, kíséri csoportjait, hogy érezzék a törődést, a szeretetet, és együtt részesüljenek kölcsönösen, a határon kívül rekedt magyarokkal való ismerkedésben, együttműködésben, a cserélőtatogatók során kialakult barátságok örömeiben.

Verseckyné Sziki Éva, a művelődési ház igazgatója, féltő szeretettel őrzi, segíti munkájukat, mint ahogy a többi nevezetes isaszegi csoportját is.

És, hogy a 45 év hány aranyat, nagydíjat, sikert hozott ennek a remek együttesnek, megszámlálni is sok lenne. Amikor megjelennek a színpadon, már az első pillanatban derűssé teszik a közönséget a szép viseletükkel, fegyelmezett felállásukkal és igényes dalolásukkal. Ami külön érték, ennek a kedves csoportnak humorérzéke is van. Műsorukban sokszor szerepelnek huncut népi szokások, évődések stb. Persze, a jó ízlés határain belül. Ebben élén jár Nagy Jánosné Marcsó, a csapat lelke, aki kifogyhatatlan az ötletekből, a vidámságból, a népdalokból.

A 45 esztendő, bizony az emberi életben is megmutatkozik, de amikor szerepelni kell, akkor nincs láb- és derékfájás, akkor mindenki fiatal, mosolygós és boldog, erre az időre bearanyozzák a közönség életét is.

Sorra jöttek a köszöntők, a szép méltató szavak, a helyi és a régió nagyságaitól, és a legközelebb álló népdalkörös társaktól.

Álljon itt a megszólalás sorrendjében, a megtisztelő névsor, akiknek fontos az Isaszegi Asszonykórus

45 éves helytállása: *Hatvani Miklós* polgármester, *Vécsey László* országgyűlési képviselő, *dr. Csaba Tibor* esperes, plébános, *dr. Gerzanics Magdolna*, a Vass Lajos Népzenei Szöv. Szakmai vezetője, *Kisfaludy Aranka*, a Pest Megyei Értéktár képviselője, *Valkony Antal*, az Asszonykórus alapítója, *Bánszkykyné Varga Judit*, a Csata Táncegyüttes művészeti vezetője, *Verseckyné Sziki Éva*, a Dózsa György Művelődési Otthon és Isaszegi Művészeti kiállítóhely igazgatója és kollégái, valamint a Csatangoló Tánccsoport képviselői.

A közreműködő vendégek:

Berle Sandford Rosenberg operaénekes és barátai: John Ondreas és Gerdesits Ferenc, továbbá a Vencsok Hagyományörző Népdalkör – Nagytarcsáról, a Csokonai Vitéz Mihály-díjjal kitüntetett Kartali Asszonykórus Egyesület, valamint a Csata ifi csoport, Csata kamasz csoport.

A műsor remekül megszerkesztett, szórakoztató és megható volt. Az ünnepeltek is többször felléptek szép új szoknyájukban, a gyönyörű hímzett felsőkben és főkötőkben. Arra is sor került, hogy a helybeli táncosokkal együtt táncoljanak.

De éppen ilyen kedves pillanat volt, amikor *Terék József* közreműködésével megszólalt az Esti dal.

A vacsora után a közönség és a viseletbe öltözött asszonyok, együtt táncoltak, énekeltek, felhőtlen öröm és szeretet uralta a termet. Tudom, ez egy kicsit szentimentálisnak hangzik, de így volt, csak derűs arcot láthattunk, ezen a felejthetetlen estén.

Mindannyiunk nevében gratulálunk, jó egészséget, és további szép sikereket kívánunk az Isaszegi Asszonykórusnak. Köszönjük az eddigi munkájukat mindazokkal együtt, akik segítettek ezeket a dolgos éveket, valamint a teljességében méltó és szép ünneplést.

Dr. Gerzanics Magdolna
népzenekutató,

a Vass Lajos Népzenei Szövetség szakmai vezetője

Felhasznált irodalom:

Baka György: Megnyíló idő, Hungarovox Kiadó, Bp. 2016 Tájak-Korok-Múzeumok Kiskönyvtára 811. Tájak-Korok-Múzeumok Egyesület, 2008.

140 „140” SZIGETVÁR „60”

Ünnepi koncerttel emlékezett a szigetvári Tinódi Vegyeskar a szigetvári kórusmozgalom 140 évvel ezelőtti születésére és az együttes megalakulásának 60. évfordulójára.

A hangversenyre a nagyszerű akusztikájú, telt házas Vigadóban került sor 2017. július 9-én este. Az ünnepi alkalmat megtisztelte jelenlétével és szereplésével az erdélyi testvérkórusukkal, a kovásznai **Pastorala Kamarakórus** is.

A szigetváriak és a szigetvári dalosok nagyon büszkék lehetnek őseikre, akik már 140 évvel ezelőtt megalapították a városi dalárdát. Magyarországon ebben a tevékenységben élén jártak a vidéki városok, köztük Pécs, Szekszárd, Sopron. Nem véletlen, hogy ezekkel a városokkal Liszt Ferenc is szoros kapcsolatot épített ki. A Pécsi Dalárda már 1847-ben megalakult és ez jó hatással volt a Dél-Dunántúlon elinduló mozgalomra. Valójában a Kiegyezés évében, 1867-ben indult hódító útjára – az országos szervezet megalakulásával Aradon és az

Erkel Ferenc által patronált Országos Magyar Dalár Egyesület elindításával – a magyar kórusmozgalom. Így tíz év múlva, 1877-ben a Szigetvári Dalárda is bekapcsolódott az országos vérkeringésbe.

„Felmerül az emberben a kérdés, miért volt és van az, hogy Szigetvárott a kóruséneklés – ha hangja néha el is halt –, újra és újra előtört, hogy tovább öregbítse a város jó hírét? A magyarázat egyszerű: mert voltak olyan emberek, akik merték és bírták a szervezéssel, a rendszeres munkával járó teherterelt magukra venni.” (Idézet a Tinódi Kórusért Alapítvány jubileumi kiadásából, írta és szerkesztette: Salamon Ferenc)

Ilyen ember volt *Mohos Antal* is, aki a Dalosegyesület (férfikar) 1950-es megszűnése után rögtön vegyeskart szervezett a Cipőgyárban, majd *Zágon Gyuláné* 1957-ben megalakította a **Tinódi Vegyeskart**.

Három évtizedes fényes korszaka kezdődött az énekkarnak, amikor 1964-ben *Hergenröder József* vette át az irányítást. A folyamatos szereplések időszaka kezdődött ekkor Szigetváron, a szűkebb pátriában határon innen és túl egyaránt. Hergenröder József több hazai és külföldi kórossal épített ki baráti kapcsolatot. Rendszeres szereplői lettek a Magyar Rádió és Pécsi Stúdió zenei adásainak. A magyar zeneszerzők szívesen bízták a szépen fejlődő kórusra egy-egy művük bemutatását, így pl. *Fasang Árpád*, *Karai József*, *Tillai Aurélt* és *Várnai Ferenc* több művének volt ősbemutatója Szigetváron. Egyre több elismerés kísérte a kórus tevékenységét, 1989-ben már másodszor kapták meg a magyar minősítési rendszerben magas elismerésnek számító „Fesztivál Kórus” fokozatot. Az együttes mindig szívügyének tekintette a Zrínyi-évfordulók méltó megünneplésén való részvételt színvonalas fellépéseivel.

A kiváló zenész, nagyszerű ember, Hergenröder József korai halálával ismét új korszak kezdődött a dalosok életében. Szerencsére a munka töretlenül folytatódott fiatal, tehetséges karnagyokkal (*Schóber Tamás*, *Halmi Gábor*), míg végül a 2004-ben, a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karán végzett tanár-karnagy *Vucskics Anett* vette át az irányítást. *Vucskics Anett* folytatja a hagyományokat, egyben fogékony az újra is. Szoros kapcsolatot alakított ki a 10 éve működő ifjúsági „Szívűrosok” zenekarral, melynek vezetője *Gersy Károly* egyben a kórus tenoristája és aki időnként komponál a kórus számára is. A kórus, illetve a karnagya tovább élte a korábbi kapcsolatot haláláig *Karai Józseffel* és a pécsi zeneszerzőkkel.

A Tinódi Vegyeskar 2013-ban magas pontszámmal újra „Fesztivál Kórus” fokozatot nyert és az ünnepi koncerten is bizonyította kvalitásait. *Bárdos Lajos*, *Daróci Bárdos Tamás*, *Karai József*, *Tillai Aurél* és *Várnai Ferenc* kompozícióit autentikus megfogalmazásban, muzikálisan, plasztikus, egységes hangzással szólaltatták meg *Vucskics Anett* dirigálásával.

Az esten méltó partner volt a szintén nagyon komoly múltra visszatekintő kovásznai **Pastorala Kamarakórus Szántó Kinga** vezetésével. A közösen előadott művek felejthetetlen élményt nyújtottak a zeneszerető szigetvári közönségnek. A kettős évfordulóra a Mester Köszöntő c. művének előadásával emlékeztek.

A **Tinódi Vegyeskart** és karnagyát a KÓTA Művészeti Bizottsága részéről *Kertész Attila* Liszt-díjas karnagy, a Pécs-Baranyai Kórus és Zenekari Szövetség részéről *Tillai Aurél* Kossuth-díjas karnagy, zeneszerző és a titkár, *Kunváriné Okos Ilona* köszöntötte. A testvérkórusok köszöntései mellett megható pillanatokot jelentett, amikor *Kósa Ferenc*, a kuratórium elnöke külön-külön oklevéllel és virággal köszöntötte valamennyi dalos társát.

Gratulálunk és bízunk a hagyományokhoz hű ígéretes folytatásban.

Kertész Attila

- **FELHÍVÁS** -
ZENÉS VASÁRNAP DÉLELŐTTÖK BUDAPEST MŰZEUMAIBAN

2017. október 1. – 2018. június 30. között

Szeretettel várjuk kórusaink írásbeli jelentkezését.

Vasárnap délelőtti hangversenyeket az alábbi múzeumokban tartunk:

- **Magyar Nemzeti Galéria - Budapesti Történeti Múzeum**

További információ: KÓTA Titkársága 1537. Budapest, Pf.: 406. Telefon: +36-30 943-0933 E-mail: kota@kota.hu

BALATONI KÓRUSTÁBOR 2017

A cím akár szokványos is lehetne. Hogy mégis mást takar, mint a megszokott fogalom, azt az Óbudai Árpád Gimnázium egyhetes keszthelyi tartózkodása bizonyítja.

Lelkes karvezetők és kórustagok gyakran szerveznek közös felkészítő tábort egy-egy szereplés, fesztivál vagy verseny előtt. A célirányos munka, az intenzív együttműködés megkönnyíti a konkrét eseményre történő felkészülést. A mindennapos, sokszor feszített tempójú, koncentrált éneklés sokszor vezet kimagasló eredményekhez.

A módszer évek óta bevált az óbudai diákok esetében is, azzal a különbséggel, hogy ők egyszerűen „csak” együtt akarnak zenélni. Ennek érdekében hajlandók pénzt, időt és energiát áldozni, s mindezt a nyári szabadság terhére. Sajnos manapság már ritkán tapasztalhatjuk, hogy a tizenéves korosztály ily nagy örömmel énekel „csak úgy”. 2017-ben tizenharmadik alkalommal jöttek össze a reál- és nyelvtagozatos gimnázium jelenlegi és már végzett tanulói. A tábor alatt általában 4-6 kórusművet tanulnak meg, amit egy zárókoncerten mutatnak be. Példaértékű, amennyire komolyan veszik a diákok a hangversenyt. Természetesen előzménye van annak, hogy utolsó nap másfél órás műsorral tudnak fellépni.

Az idei koncertet – az utóbbi évekhez hasonlóan – a Balatoni Múzeumban tartották. A kánikula ellenére összegyűlt nagyszámú közönség igen színvonalas koncert részese lehetett. A klasszicista stílusú épület patinás aulája kedvez a vokális műveknek, így gyakran rendeznek itt kórusfesztiválokat. Az Árpád kórus szólistákat is ki tud állítani: mindig van, aki kiválóan fuvolázik, hegedül, zongorázik, klarinétozik, avagy énekel: a „Tiszán innen, Dunán Túl Népdaléneklési Verseny”-nek rendszeres résztvevői - több együttessel is, számos alkalommal kaptak az országos döntőben **Kiemelt Arany minősítést**.

A gimnázium énektanárai gondoskodnak az utánpótlásról, így többféle korosztályból verbuválják a kis- és nagy kórust. A dicséret egyértelműen a két karvezetőt, *Orosz Erzsébetet* és *Kocsis Attiláné Kun Erzsébetet* illeti. *Orosz Erzsébet* májusban egy búcsúhangversennyel

köszönt el a főállású tanári pályától. Szakmai lelkesedésére vall, hogy a következőkben is tanítja a manapság megengedett heti tíz órában az éneket, s viszi tovább az idősebb gimnazisták kórusát. Már a tavaszi búcsúztaton hallható volt az a nívó, ami sajnos már nem jellemző a magyar középiskolákra. (Bár szerencsére mindig akadnak kivételek!) Megérdemelten lehetnek büszkéek magukra, mivel idén a Fővárosi Középiskolák Minősítő Hangversenyén, melyet a *Szent Imre Gimnázium aulájában* rendeztek, a KOTA elnökétől a kiemelt **„Arany Minősítő Diplomával”** minősítést kapták, plusz Országos Dicsérőoklevelet, valamint különdíjat a színes műsorválasztásért.

Vendégzólístát is hívtak: egy magyar származású svájci mezzo énekesnő közreműködött a múzeumbeli matinén. *Kádár Viktória*, aki a berni Musik Hochschulén idén diplomázott, Brahms két dalát, s Kodály „Rossz feleség” c. balladáját adta elő hallatlan szuggesztív erővel. (A művészt legközelebb 2017. november 18-án, a Bárdos Társaság estjén hallhatja a nagyrődemű közönség Budapesten, a Régi Zeneakadémián.)

A keszthelyi hangverseny műsorán elhangzott Pierre Attaignant Tourdion-ja, Petrovics Emil, Udvardy László, Fauré egy-egy darabja, Balázs Árpád „Bodzavirág” c., Daróci Bárdos Tamás „Üszküdára” c., Bárdos Lajos: „Széles a Duna” c. kórusműve, valamint Első népdalrapszódiaja, Karl Jenkins „Adiemus”-a, s Billy Joel: „Dream of River” – feldolgozása. Utóhangszereken közreműködtek a gimnázium diákjai, s zongorán e sorok írója:

Nagy Márta

Egy kis technika... 129.

Korábban már (egy kis technika 110.) idéztem Dr Erdős Ákos: Gondolatok az iskolai- és kórushangképzés „időszerű” kérdéseiről (Parlando, 2015/1.) c. cikkéből.

Az alábbi írás szintén onnan vett idézetekből meríti témáját:

„a hangképzés az egyik, ha nem a legfontosabb terület az énekkal foglalkozók, énekeltek, számára.”

„az iskolai és kórushangképzés kérdései a mai napig megoldatlanok. A címben szereplő „időszerű” kifejezés idézőjelei arra utalnak, hogy sajnos sok esetben ugyanolyan a mai helyzet, mint az elmúlt évtizedekben bármikor.”

Mi kellene ahhoz, hogy ez a sok évtizedes helyzet végre javuljon?

Javaslataim a lassan húsz éve vezetett kurzusaimon szerzett tapasztalataim alapján (az ország minden részéből és minden iskolatípusból jövő énektanárokkal, kórusvezetőkkel dolgoztam).

1. „A majdani énektanárok, karvezetők ez irányú képzést tulajdonképpen nem kapnak...” (iskolai és kórushangképzés)

„Teljesen hiányzik a képzésből a különböző korosztályokhoz alkalmazható csoportos hangképzési módszertan...”

„A beéneklő gyakorlatok szájról szájra terjednek, apáról fiúra szállnak, olykor messziről jött ember (külföldi

szakember, vagy idegenben tanult kolléga) ötletei színezik a hazai palettát. A beénekléseket a kollégák főként az itt-ott hallomásból hallott gyakorlatokból, esetlegesen állítják össze.”

Mindegyik felsőoktatási intézményben, ahol gyermekek, amatőrök hangjával csoportosan foglalkozó pedagógus képeznek, be kellene vezetni kötelezően felveendő tantárgyként a „csoportos énekhangképzés módszertana”-t.

2. A felsőoktatásból már kikerült, a zeneoktatás különböző területein működő tanárok számára szakvizsga formájában kéne hozzáférhetővé tenni ugyanezt kétévvessé szélesített, kibővített terjedelemben.

3. Ennek oktatásához persze felkészült szakemberek kellene, akik lehetnek egyrészt a magánének szakokon létesítendő, második szakként fölvehető „csoportos hangképző” szakemberek, illetve a doktori iskolát ebben a témában végeztek. Utóbbiak egyrészt a karvezetői végzettség mellett intézményesen vagy magánúton szerzett magas fokú énektudással rendelkező hallgatókból, vagy magánének szakot végzett, de a csoportos munka iránt is elkötelezett énekesekből tevődhetnek össze.

4. „...sokszor a tanár is csak elszajkózza a magánének órán hallott instrukciókat, de nem tudja megítélni, hogy saját maga jól csinálja-e, főként, hogy a gyerek mit tesz egy adott utasítás hatására. „

Ahhoz, hogy a tanár (karvezető) meghallja, hogy egy adott utasítás hatására milyen változás következik be az éneklők hangképzésében, ill. tudjon olyan utasítást adni, aminek következtében jó irányban mozdul el a csoport hangképzése, funkcionális hallással kell rendelkeznie a tanárnak. De a saját biztos tudás is elengedhetetlen az egyes énektechnikai elemek bemutatásánál, továbbá a munkaképesség megőrzése érdekében. A funkcionális hallás pedig hosszan tartó, többéves (5-10)magánének tanulás folyamán alakul csak ki.

Tehát a magánének tanulás magasabb szintre való emelése alapvető fontosságú lenne. Egyrészt már a felvételtől 2-3 évnyi magánének tanulással kéne érkezni, másrészt a tanulmányi idő alatt a magánének órák számát fel kéne emelni. Harmadrészt a hangképzés tanulását diploma után egyénileg, vagy intézményesen folytatni, mert a főiskolai évek hangterhelései miatt, nem lehet olyan gyorsan haladni, s a tanulmányi idő befejeztével a funkcionális hallás még nem éri el a szakszerű működéshez szükséges szintet.

5. „Léteznek magánének órák, de az ezeken folyó munka bár esetleg szépíti az adott növendék hangját és bizonyos ismeretanyag és énekkészség elsajátításához vezet, mégsem készít fel a majdani énektanári és karvezetői munkára.”

Le kell szögezni, hogy a magánének tanárok a saját magánénekesi képzésük folyamán elsajátított módszerekkel dolgoznak, melyek a színpadi éneklésre készítik fel, módszereik a hang fejlesztése során a növendéket az énekesi pályára készítik fel. A karvezetőket nem erre kell felkészíteni, hanem az énekhangképzés alapvető funkcióinak részletes elsajátítására, a nem hangnövelő, a természetes hangadást kialakító válfajára. A cél természetesen ugyan az, mint a hagyományos hangképzés tanításnál, hogy a hang a helyén legyen. De azt is ki kell mondani, hogy a hagyományos magánének tanításnál használt instrukciók nem működnek amatőröknél (sem gyerekeknél, sem csoportban). A felsőoktatásban hangképzést melléktanszakon tanuló diákok viszont amatőröknek tekintendők (nem zeneileg, természetesen), pár hónapos felvételi előtti énektanulással a hátuk mögött, sőt túlnyomóan már elrontott funkcióval rendelkeznek. Tehát az ő tanításuk egyrészt funkció javító (akár terápiás), másrészt a természetes hangadáshoz vezető módszert kíván. Pontosan olyan módszert, amire nekik majdan a tanításuk során szükségük lesz.

Ezért is kívánatos a 3. pontban már szereplő csoportos hangképző második szak kialakítása a magánének tanárszékeken, illetve ennek a témának a doktori iskolában való megjelenése.

Mindezen reformok többek között a mindennapos éneklés bevezetéséhez is hathatós segítséget jelentenének. A jó technika ugyanolyan állapotba hozza a hangképző szerveket, mint amilyen létrejön a jókedvű spontán éneklés közben. Azonban a mai civilizációs ártalmak (zaj, virtuális világ, média káros hatásai) eltávolítják a természetes működéstől, a természetes, egészséges hangadástól a gyerekeket. Ha pedig a spontán éneklés „rossz helyen van”, nem képes az éneklőt a zene jótékony lelki hatásaihoz vezetni. A rossz helyen való éneklés nem okoz fizikai örömet, s előbb –utóbb elvezet a „nem szeretek énekelni” hozzáálláshoz.

Ha a fenti program azonnal elindulna, még akkor is évekig tartana, amíg érdemi változás lenne észlelhető a magyarság ének (tömeg-) kultúrában.

Összeállította: *Dr. Bruckner Adrienne*

Egyes példányok (ára: 300,-Ft) beszerezhetők:

Nagykanizsán: Katona Noémi előadónál a Hevesi Művelődési Központban (Széchenyi tér 5-9.)

Pécsen - Pécsi Nevelők Háza Egyesület székházában (Pécs, Szent István tér 17.)

Tatabányán Saltzer Géza karnagynál és a Szerkesztőségben